

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a dóua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Redacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii«

în
Blaș.

Anul X.

Blaș 13 Octobre 1900.

Numérul 41.

După serbări.

Mărețele serbări iubilare începute la Blaș s'au terminat la Lugóș.

Cea mai tiněra fică a Provinciei mitropolitane a ținut să incheie ea ceea ce s'a început la centrul mitropoliei. Și raportul special ce primim de la Lugóș ne descrie cu deaměrunțul cât de splendide și înălțátore de inimă au fost sěrbătorile aranjate colo de parte în mijlocul mănósului Bănat.

Și sintem mândri de succesul acestor serbări, și inima nóstră cu devóțiune se plécă înainte Preabunului Dumnezeu, de la care vine tot binele și tótă darea cea bună.

Mărturisit'a cu sinceritate credința părinților nostri și cu suferințe de dóuě sute ani pecetluit'a biserica nóstră alipirea sa neștrămutată și fidelă față de scaunul fericitului Apostol Petru.

Manifestațiunile de la Blaș și de la Lugóș și cu un cuvint din întrégă Provincia, sint înse cea mai puternică chezășie, că suferințele și necazurile acestor 200 ani, în loc să slăbescă credința, au întărit'o, și au făcut ca urmașii de azi, tot cu mai multă alipire și dragoste să fie cătră biserica mamă a Romei celei vechi, de care rěntatea străinilor ne-au rupt.

Și am putea acum în liniște și cu multă mângăiere sufletescă să inchiem această pagină frumos împodobită din istoria bisericii române unite, căci inima nóstră e deplin îndestulită, de ceea ce s'au sėvrișit acum.

Am putea să reamintim cu drag de aceste zile de sěrbátore, căci cu satisfacție putem spune, că azi rezultatele Unirii sint recunoscute și aprețiate de toți Românii de bine de pretutindenea.

Am putea să le facem acestea, dacă nisce aparițiuni dușmănoșe, n'ar fi ținut să ne turbure seninătatea acestor serbări.

Organele bisericii neunite au ținut să ne arete și de data asta, câtă dragoste au față de noi. Ómenii mici de suflet, n'au putut să-și înfrine pornirile aplecate spre dușmănie, și au cređut, să ne turbure serbările cu scrisese lor pline de venin.

N'am așteptat să serbeze împreună cu noi, deși ar fi putut să-o facă, — și nu ni-am fi supěrat, dacă n'ar fi scris nimic de sěrbătorile nóstre, cum

nici n'au scris, — dar am fi dorit să se înfrine măcar acum, când biserica nóstră neprovocător, a cređut să reamintescă un act, care ființă i-a dat și cultură și propășire a adus neamului românesc întreg.

Nu avem intenție să discutăm acum cu ómenii, cari ignoréză istoria contimporană și vorbesc de trecutul depărtat, ținem înse să accentuăm, că scalpelul nemilos al istoriei va desface taínele cele mai ascunse și va lăsa ca lumina să strălucescă în cele mai întunecate cestiuni.

De zece ani, de când există fóea nóstră, n'am făcut alt ceva, de cât am luptat cu neobosělă contra falsificătorilor istoriei, cari au cređut, că nime nu mai póte să le răspundă și că a sosit timpul, când minciuna va fi preconisată ca dogmă. Cetitorul inteligent, care ne-a urmărit pe câmpul de luptă s'a putut convinge, că nici odată nu ne-am reíntors nevictorioși.

Bătuți aci acasă, acele suflete pline de venin, n'au putut rămănea multă vreme liniștite.

N'au fost destul, că cu graiul viu ne descriau în cele mai negre colorii fraților de dincolo, au mers mai de parte și au publicat în ziarele din România cele mai infame calumnii la adresa bisericii nóstre, pe cari apoi ér ei, le reproduc în foile lor, ca marfă importată de dincolo.

Acéstă manoperă înse nu prinde. Se vor fi găsit nu-i vorbă, căți-va ca și ei, cari vor da cređemint acelor bărfele, clasa cultă care a venit în atingere cu ai nostri, sciú că Românii uniți cari trec Carpații, nu cercă să turbure pacea scump câștigată, a celor de acolo. În fața celor inteligenți procedura asta a organelor bisericii neunite e clasată de sigur, după vrednicia ce o merită.

Ca să răspundem acestor calumnii ar trebui să reedităm încă odată tóte cele scrise în cele dóuě volume de „Chestiuni“, căci și de data asta, se repeșesc aceleași frase tocite, cari de atâtea ori au fost reduse la adevěrata lor valóre. Dar de ce am mai pierde timpul și așa atât de scump?

Íncrestăm tóte atacurile, pe cari biserica neunită prin organele sale le-a îndreptat împotriva nóstră, și vom continua a lucra și mai departe cu aceeași rívnă, ca și în trecut, pentru întărirea și consolidarea sfintei Uniri în mijlocul poporului român, deplin încredințați, că numai ast fel vom putea să abatem, de

asupra capului nostru, urmările desastróse ale desbinării de sinul iubitó al sfintei bisericii romane. Vom merge înainte cu pași siguri, sciind Sionul românesc sub scutul marelui Dumnezeu.

Serbări iubilare.

Bucium-sėsă.

Serbările întru amintirea neúitatului act al sf. Uniri au decurs aci ast fel:

În 9 Sept. (duminea 13. d. Rus.) s'a pus pãrticea pentru Mitropolitul Atanasii și s'a amintit la íesirea cu darurile. La finea liturgiei s'a cântat Canonul de rugăciune cătră Domnul Nostru Isus Christos, apoi cu un glas s'a primit propusul de a comanda un prapor cu vre-o 300 cor., pe care să se eterniseze comemorarea sfintei Uniri prin cuvintele: „Anul 1900, de la s. Unire 200.“

În 11 Sept. (Tătěrea cap. s. Ioan) la s. liturgie s'au amintit toți Mitropolitii și Episcopii de Alba-Iulia și Făgăraș repausați, ér sara după însėrat s'a recitat în biserică Acatistul Preasfintei Născătore de Dumnezeu, ca în s. Parasemii.

În 16 Sept. (dum. 14. d. Rus.) s'a servit pãrăstaș pentru Mitrop. Atanasii, pomenindu-se la daruri din nou toți archiereii repausați.

În 30 Sept. s'au executat cele prescise în ultima pastorală, rămăneđ să se continue cetirea și esplicarea pastoralei în duminicile și sěrbătorile urmátore. — *Verax.*

Catalina-Dorna.

Íncă la 28 Aug. c. în ziua sf. Mării Mari, s'a vestit poporul adunat la serbările de la Mân. Strěmbă, ca inchierea serbărilor se va face la biserica din Catalina-Dorna în ziua Înălțării Stei Crucii, când se va aduce mulțămítă lui Dumnezeu pentru multele daruri revěrsate peste biserica română gr. cat. și peste neamul românesc.

Glasul păstorului a fost ascultat. În ziua mult dorită credincioșii, favorisați de o zi frumoasă, sosiaú din tóte pãrțile sub conducerea preoților și în sunete de armonioșe cântări.

După tradiție încă înainte cu patru sute a ani existat aci o mănăstire călugărescă închinată Stei Catarina, dar a fost děrímátă de Turci și Tatarii, cât nu i-se mai cunoșe de cât ruinele. La îndemnul protopopului tractual și al preotului Mihali din Sotelec, după multe lupte, le-au succes credincioșilor să și

procure edificiul bisericesc de lemn din Deș și să-l ajusteze și aranjeze după lipsele lor.

Era o zi frumoasă și senină în 27 Sept. La orele 1/2 8 dim. s'a început utrenia, după sfârșitul căreia, protopopul Hățegan însoțit de 9. preoți, cantori, învățători și popor mult, ieșind din altar au încunjuțat biserica de trei ori, citind 12 Evanghelii, apoi mergând la altarul improvisat au celebrat sta liturgie, cântând corul de la Dârgea și Ascileul-mare. Erau ca la 1000-0meni. Predica ocazională, despre srbătoarea Stei Crucii, a ținut-o parochul din Rece-Cristur, On. Ioan Deac, ér protop. Hățegan a vorbit despre s. Unire și fazele prin cari a trecut în aceste două sute ani.

O mare mângăiere și îndestulare sufletească se cetia pe fețele tuturor celor de față.

Tot cu ocazia aceasta s'a făcut sfințirea apei, s'a stropit poporul cu apă sfințită și s'au servit maslu peste 120 bolnavi.

În favorul sfintei biserici s'au colectat 54 cor. Afară de credincioșii gr.-cat. au asistat la această serbare și mulți străini din Pantecei. — *Peregrinul.*

Ghișasa-de-sus.

La 7 Oct. n. s'a celebrat în biserica de aici liturgie comemorativă pentru ducentenariul sf. Uniri. Dl capelan din Sibiu Nic. Togan a ținut să se prezinte însuși în comuna sa natală, ca împreună cu parochul local Valeriu Stoian să îndeplinească această sfântă ceremonie. Spațioasa biserică era plină până la cel din urmă loc. Cuvîntarea festivă a ținut-o dl Togan. Dsa a descris în cele mai vii colorii, starea tristă a neamului românesc înainte de sf. Unire, a spus de miseriile și necazurile ce a trebuit să îndure. Spusă pe înțelesul tuturor, cuvîntarea aceasta a stors lacrimi din ochii celor prezenți și această solemnitate multă vreme va rămânea neuitată. — *Călătorul.*

Țirșoț, diec. Gherlel.

Explicând poporenilor mei credincioși marea însemnătate a sfintei noastre Uniri cu Roma: leagănul neamului și a credinței noastre strămoșești, și că chiar azi srbăm aniversarea de 200 ani a aceluși act, pe cât de glorios, pe atât și de important și binefăcător pentru progresul religios-moral și cultural al nostru, fi credincioși a falniciei Rome; s'a pornit o viață mișcare în sinul poporului credincioși, spre a da semne de profundă mulțămire fiescă Proniei ceresci, că ne-a învrednicit a ajunge și a srbători această epocală și memorabilă aniversare. Așa s'au și grăbit a subserie o colă pentru procurarea unui clopot, pe care se figureze memorabilele cuvinte: „200 ani de la sfînta noastră Unire cu Roma“; ér următorii poporenii: Mihail Fane, Ioan Tincu, Gregoriu Isac, Vasiliu Dobie, Marica Coț, Marie Rus, Parasca Bura și Marica Isac au și cumpărat momentan un rând de vestminte pompoze bisericesci pentru sfînta noastră biserică locală în preț de 80 corone, întru amintirea glorioasei aniversării a ducentenarului sfintei noastre Uniri cu Roma. Semne îmbucurătoare, că poporul nostru ține cu credință și cu tărie la legea sa strămoșească, eredită de la leagănul nostru: Roma. Rog. prevedința dumnezească să-și reverse asupra acestor credincioși pit binecuvîntările sale cele îmbelșugate cu al său dar și cu a sa iubire de oameni acum, pururea și în seclii seclilor. Amin. — *Eugeniu Dredescu* preot local.

Voci de presă.

Srbătoarea Românilor catolici. De pe buzele a mai mult de cât un milion de greco-catolici a răsunat azi cântarea de bucurie a preamăririi și s. mulțămitei pentru grația cea mare a prevedinței divine, că acum sînt

200 de ani după atâtea lupte și suferințe i-a condus înderēt în aceea comunitate spirituală cu biserica română, fără de care nu este progres sigur, nu este viață religioasă internă, și cultură adevărată. În Blaș s'a adunat sinodul provincial a bisericii române gr. cat., în care această biserică de o parte face mărturisire solemnă despre aceea, că în legătură tare și neînfrântă cu biserica română vrea să-și asigure progresul în viitor, de altă parte vrea să aducă deciziuni foloșitoare. a căror ducere în deplinire va aduce cu sine întărirea și propagarea s. Uniri.

Sora, biserica catolică de rit latin privește la acest jubileu ducentenar cu cea mai deplină simpatie, pentru că hotărît e convinsă, că aceea ce întărește biserica gr. cat. servește nu numai spre binele întregii bisericii catolice, ci promovéză și binele Ungariei creștine.

Jubileze deci și vestescă învingerea strălucită a credinței adevărate, a culturii sublime și a puterii morale a Romei. Jubileze, căci dór plâns'au și suferit'au în decurs de secolii foarte mult. Jubileze, căci aceea ce au Români în cultură, literatură și artă, de la Roma au, de la credința catolică au primit.

Ce trecut trist a fost acela, căruia unirea din Blaș declarată la anul 1700 i-a pus capătul! Români sub influința slavismului cădut în schisma orientală, au ajuns și ei în această schismă tristă. Numai cuvinte singuratice ale limbii române arată, că poporul acesta a urmat cândva ritul latin. Cu schisma au încetat tóte. Călugări slavi și preoți ambulanti s'au îngrijit de cele sufletesci ale poporului. Cu litere slavice au scris aceia, cari peste tot au știut scrie și serviciul divin încă s'a făcut în limba slavă, neînțeleasă de nici un român. De predică nici vorbă, de școlă nici veste n'a fost. Biserica orientală de rit slav în decurs de veacuri nu a făcut nimic, chiar nimic pentru cultura poporilor

Feuilleton.

MAMEI.

Ce suspini vedându-mi fața galbină și istovită?

*Mamă dragă, pentru mine numai plânge de acum,
Tot atâtea-i . . . suferința pentru mine e ursită
De tovarăș pe-a vieții colțuros și rece drum!*

*Tu mă vezi cum noptea-ntregă, gârbovit, plecat spre masă,
Scriu mereu muncit de gânduri, nesfârșitele veghieri
Mă slăbesc, și neliniștea vecinic inima-mi apasă
Careă năbușit se sbate în noianul de dureri.*

*A ta inimă de mamă mistuesce-se de milă,
Și alătura cu mine suferi pôte și mai mult —
Tu mă mângăi iubitoare, mie par'că-mi este silă
Mângăierea ta de mamă s'o pricep și s'o ascult!*

*Căci sub ghiarele durerii și simfirea-i amorfita . . .
Pe un orb îl dore dacă de lumină îi vorbesci —
Mamă dragă! pentru mine tu suspini nefericită,
Pentru sôrtea mea amară lacrimi scumpe risipești.*

*Și ași vrea să-mi uit dureria, barem când sum lângă tine,
Ca să nu scii cum trăiesce copilășul tău iubit —
Și să-mi pot închide-'n suflet nesfârșitele suspine,
Ca să-ți fătăresc o! mamă, că-s voios și fericit!*

*Dar nu pot . . . mi-s tulburi ochii, stîngi de plâns și de veghiere
Și pe buza-mi ofilită zimbetul e ca străin,
Și 'n zădar mai cerc o clipă de liniște . . . mângăiere
Nu găsesc . . . pieri și dînsa în o mare de venin!*

*Dar acuma simt o clipă ce mă chiamă cătră tine,
Par'că ași simți azi lipsa dulce-a sfintei mângăieri,
Ostenite mi-se curmă năbușitele suspine,
Potolite par'că-s astăzi valurile de dureri!*

*Și zimbesc, deși a silă — zimbetul ironic pare —
Și's voios, deși durerea stăpânesce-mă și azi —
Mamă dragă, . . . mamă dragă . . . curmă lunga-ți supărare,
Și înseninéză dragă îndureratul tău obraz!*

*Ștergeți ochii numai plânge, lacrimile tale sfinte
Picură pe al meu suflet și mai multe suferinți —
Uită! éra-și sint copilul de demult, blând și cu minte,
Pe obrazi-mi stîngi depune mamă sărutări ferbinti.*

*Liniștesce-mi sbuciumatul suflet ce-'n dureri se sbate,
Spune-mi éra-și sfinte basme din viața de copil,
O! revocă-mi é în minte dulcei nimicuri ce-s uitate,
Ca să-mi pară azi viața ca și-atuncea, un idil!!*

*Ca să uit de mine însu-mi și de-a traiul povóră
Ce apasă ani-mi tineri, ca un lanț cumplit și greu —
Mamă dragă! vreați trecutul să-l trăiesc o clipă érá:
O! desmeardă și sărută până-ți poți copilul tău!!*

Emil Sabo.

slavice incredințate el. Ast fel nici pentru cultivarea Românilor nu a putut face nimic memorabil. Numai poveștile române, miturile semipăgâne și semicreștine și poezia populară au susținut limba română și conștiința națională. În veacul al 16. s'a aruncat reformațiunea asupra acestui popor, dar nu ca să-l convertescă cu blândețe, ci ca și mai mult să-l umilească, să-l nimicescă. Preoții români duceau pe superintendenți calvini pe umeri în sinódele bisericesci, ca să presideze, și au fost timpuri, când hațducii domnilor luaă pe rînd culinele Iobagilor români în fie care zi de post, și unde se ferbeau mîncărî de post, răsturnaă ălele. Lucrurile au ajuns pînă acolo, că au încorporat pe Români la confesiunea „reformată“ în înțelesul adevărat al cuvîntului, suferindu-le de o cam dată icónele, crucile și ceremoniile serviciului divin.

Când apoi „toleranța“ protestantă și-a ajuns culmea, și oprimarea spirituală a românilor a trecut ori ce margini, a venit s. unire, care a condus pe români către un viitor mai frumos, mai fericit. După oală s'au ivit preoții, călugării și profesorii excelent calificați în Roma, Agria, Oradea-mare, Strigon, în Viena și în alte seminarii latine, cari cu dor ferbinte, cu zel înflăcărat și cu energie îndoită s'au apucat de cultivarea poporului. Și acest popor a înțeles ce vrea cu el și îndată ce credința și cultura catolică i-a deschis ochii sufletesci, cu rîvnă fanatică și-a jertfit cei din urmă filerî pe altarul culturii.

Numai acela, care a vădut deja vre un român plîngînd amar, pentru că nu a putut cumpăra copilului său carte și opincî, ca să-l pôta trimite la școlă, scie apretia rîvna acestui popor, cu care pînă în ziua de azi se silește a să ridica din desolațiunea tristă. Acestă rîvnă s'a estins apoi și asupra românilor rămași în schismă, a trecut în România și în Moldova, așa în cât cultura română mediat sau imediat, pînă acum toate are a le multămi s. Uniri.

În acestă muncă mare și grea deosebit merit are ordul Iesuiților, și binecuvîntată să fie și terina acolor Iesuiți, cari au ostenit pentru realizarea unirii, cum și a acelora, cari au întărit, au grijit și au apêrat cu mână de foc acestă sfîntă unire, pentru că sfîntă și folositoare este lucrarea, ce au sevărsit cu atăta jertfire de sine, și luptându-se cu atătea presupunerî false și calumniî ingrate. Servescă de satisfacție aceste șire ordului pentru multele invective, ce li-s'au adus din partea dușmanilor români și magiari ai sfîntei uniri.

Se cuvine deci, tare se cuvine ca Români gr. cat. să jubileze în decursul întregului an. Măcar de nu s'ar conturba acest sfînt jubileu prin nici un incident, prin nici o disonanță! Măcar de ar suplini decisiunile sinodali tot ce s'a neglijat și de ar asigura bisericii române gr. cat. puterea, progres și pace!

Căci de îndreptat sînt fôrte multe. Potențarea vieții creștinesce, a disciplinei și conștiinței preoțimii seculare este o necesitate neamănată. Tot acestă o zicem despre învățătorii populari. Reîntemeierea ordului basilitan, s'au eventual întemeierea unui ord de tot nou prin contragerea pusă în prospect a parochiilor devine o necesitate indispensabilă. Pentru promovarea creșterii femeilor e lipsă indispensabilă de înființarea mănăs-

tirilor pentru călugărițe gr. cat. Uniformarea ceremoniilor și regularea cîntărilor bisericesci, cum și întemeierea unei societăți literare române gr. cat., edarea unui ziar cotidian sînt interese tot atît de neaminate ale acestei biserici, pe cât sînt de mari jertfele, ce sînt a se aduce pentru ele. Afară de acestea trêbne împedecat cu toate mijlocele, ca cineva, fie chiar și cu intențiune bună, să facă din acestă biserică obiectul odinului sau a persecuțiunii politice prin aceea, că confundănd religiunea cu politica și vice-versa să estradee poporul indiferentismului în ale credinții și înduinței distrugătoare a diferitelor curente politice.

Idealul nostru este o Ungarie creștină puternică, cu popórele sale întărite în credința creștină și în moravuri curate și crescute în iubirea de patrie. Noi toți formăm un trup, o națiune politică, dar ca acestă națiune să fie una, tare și puternică, e neapărat de lipsă, ca popórele, cari o formeză, să fie tari, religioase și credincioase tradițiilor strămoșesci. În atare trêbne prefăcut și poporul român din Ungaria și acestă o pôte face numai biserica română gr. cat. Dar dacă ea însăși va fi slăbită prin influința indiferentismului și a curentelor politice, va fi incapabilă a-și duce în deplinire marea operă.

De aci vine, că noi cu totă căldura sufletului nostru catolic cerem ajutorul Spiritului Sfînt pentru biserica română greco-catolică de rit grecesc, care cu totă pompa posibilă își serbeză ziua născerii. — „*Alkotmány*“.

Serbările jubilarie din Lugos.

(Raport special.)

După frumoșele serbări de la Blas, la cari cu bucurie și însufletire au luat parte, pe lângă toți arhierii sfîntei noastre biserici, un număr însemnat de preoți și credincioși; serbări demne de mărimea faptului întru pomenirea căruia s'au făcut și despre a căror strălucită decurgere cetit'am cu mîngăiere în colónele prețuitei „Unirea“; clerul și credincioșii acestei de Dumnezeu păzite diecese a Lugosului cu dor au dorit sosirea zilei de 7 Octobrie a. c., în care în urma dispozițiilor mai înalte avea a se serbători aici, în centrul diecesei jubileul de 200 ani al memorabilului fapt al unirii noastre cu Roma. Căci deși acestă diecesă este cea mai mică și mai tinără dintre diecesele provinciei noastre mitropolitane și în părțile banatice unirea nu se pôte mândri cu un trecut chiar de 200 ani, ba în uaele părți e cu mult mai recentă, fîm acestei diecese nu sînt înapoia frașilor din celealalte diecese în alipirea față de credința catolică și dragostea către catedra s. Petru și eterna Roma leagănnul credinței și a neamului nostru. Dovadă despre acestă sînt serbările strălucite ce s'au ținut în Lugos și despre cari îmi leau voe a raporta în următoarele:

Sosirea óspeților.

De Sâmbătă dimineța au început a sosi cu trăsurile și cu trenul óspeții din toate părțile diecesei. Între cei sosiți au fost: Prea Onor. N. Nestor vicariul Hațegului; Mon. Dnî protopopî: Ioan Pop, Huniadoră; I. Raț, Orăștie; A. P. Bociat, Grădiște; A. Blășan, Săcărîmb; Const. Pop adm. prot.,

Baia-de-Criș; Dr. L. Luca protop., Comloș, cu familia; V. Poruț protop., Oravița; Dem. Rusu protop., Varadia; Corn. Teaha adm. prot., Liget, cu familia. Pe lângă acestia au mai sosit aproape 50 preoți, dintre cari mulți cu familiile apoi vre-o 45 învățători și numeroși credincioși. Este de însemnat, că numărul preoților veniți cu acestă ocaziune la Lugos face $\frac{1}{3}$ parte din numărul tuturor preoților diecesei, cu toate că densusul nu au fost avisați directe, nici invitați la serbările jubilarie, ci numai protopopii și asesorii consistoriali. Cu toate acestea veniți au mulți, unii din depărtări mari, de pe câmpiile Banatului și din munții Ardealului, ca cu toții împreună să serbătorim jubileul reîntórcerii noastre la sinul mamei Iubitoare, de la care pe neamul nostru îi depărtase vitregia timpurilor și perfidia greco-bulgară așa zicînd fără scirea și invoirea lui.

Conductul cu torțe.

Mulți dintre óspeții abia sosiți pe la cuartirele lor s'au grăbit către școlă gr. cat. de băeți, ca să însotescă conductul cu torțe aranjat pentru ridicarea solemnității serbării jubilarie și pentru ca cetățenii uniți din Lugos și cei sosiți din afară, să-și arete simțemintele de iubire fiescă față de Ilustrul Archiereu P. S. S. Dr. D. Radu a cărui inimă părintescă a fost de sigur cuprinsă de nespună bucurie vădînd adunați în jurul său atăta fii devotați.

Peste frumoșelul oraș de pe malurile Timișului s'a lăsat o nopte frumoasă de toamnă, o nopte plăcută luminată de mândra lună, carea strălucea în totă a sa plină lumină pe cerul senin. În strălucirile lunii se resfăția turnul bisericii catedrale cu balustrada din spre virful lui, iluminată de două sute de luminațe. Pe frontispiciul de-asupra porței principale sta un transparent cu ghirlandă de stejar purtând inscripțiunea 1700—1900 în numerii roșii festivi.

Alte decorațiuni sau steaguri de ori ce fel cu desevărsire au lipsit, nefînd nici obiceiul de a se pune atari lucruri pe bisericile noastre.

Stradele orașului cari de altă dată se liniștesc așa de curînd, începeau a fi tot mai impopulate și mai șgomotoșe, căci sunetul clopotelor catedralei și iluminarea frumoasă a turnului bisericii catedrale și a reședinței episcopesci prevesteau, că are să se întîmple ceva, că o manifestație „unită“ să va face. De o dată sunetul clopotelor încetază, ér nbuinitul tréscurilor vestesc plecarea conductului, care străbătînd piața cea mare și trecînd peste podul Timișului se apropia încet și maestos către reședința episcopescă carea înota într'o mare de lumină, avînd balconul și toate ferestrele iluminate de aproape 150 lumini. Conductul era precedat de musica pompierilor din loc, apoi urmau torțele și corurile din Oravița, Tievaniul-mare cu stindardele, și cel din Lugos, purtând lampione toți coriști cum și un număr însemnat de cetățeni. Ajuns conductul înaintea reședinței episcopesci, în piața artileriei, carea era îndesuită de publicul adunat, în jurul tribunei improvisate s'au însirat corurile și au cîntat, cele din Oravița și Tievaniul-mare câte un imn ocașional, apoi Dr. Aurel Vălean, avocat în Lugos, urcînd tribuna cu însufletire și avînt oratoric a rostit o preafrumoasă cuvîntare.

Vorbirea Dnî Vălean.

Etă ce a zis tinêrul și simpaticul orator:

Illustrissime și Preasfîntite Dómne!

„Pătrunși de însemnătatea evenimentului măiestros și înălțator, că Provedința divină ne-a ajutat să ajungem aniversarea de 200 ani a sfîntei noastre Uniri cu Roma: însufletiiți și în inimile noastre plini de bucurie, am venit și ne-am adunat Preasfîntite Dómne, ca și în chipul acesta să dăm dovadă despre alipirea nestrămutată ce o avem și o cultivăm

cu scumpătate către sfința noastră biserică, și către binefăcătoarele sale instituții și la culme este mândria noastră, căci prin această tot odată putem aduce un prinos de fie cât de mică, dar sinceră recunoștință, față de memoria binecuvîntată a Părinților noștri de la anul 1700.

Și au venit cu acest gând curat din toate părțile diecesei: preoți, mireni, domni și plugari; mici și mari: aci sînt vestitorii binefacerilor Evangheliei din largul câmp al diecesei Lugosului; aci sînt și purtătorii facliei de lumină și de cultură în mijlocul iubit poporului nostru, membrii celor două rennini învățătoresci diecesane; er cea ce a veni nu au putut, v^ă asigurăm Preasfințite D^{omne}, că și ei cu toții sînt aici între noi, după ce și în pepturile lor numai unul și același gând bate, și numai unul și același spirit arde: gândul și spiritul, care a însuflețit pe ai noștri buni Părinți și care și pe noi pe toți ne însuflețesc.

Aici sîntem așa dar toți credincioșii din diecesa Lugosului, pusă acuma sub ocărmuirea înțeleptă a Ilustrității Tale. Și în momentul acesta atât de sărbătorească și de spirite înălțătoare, numai un gând avem, numai o dorință nutrim, numai o puternică convingere simțim între ale noastre pepturi înfiacurate: convingerea sacră, că biserica noastră, pe cum în trecut, și în deosebi, pe cum de la reîntorcerea sa la sinul gloriosei sale mame de pe t^{er}murii Tiburului, ast fel și în viitor, va fi pururea la înălțimea misiunii sale, v^{er}sând cu îmbelșugare darul Domnului și tot odată mângăierile și binefacerile culturile creștinesci peste inimile fiilor săi.

Și ca să-și p^otă implini biserica noastră misiunea această, rugăm pe Atotputernicul, ca conducătorilor ei, Apostolilor lui Christos în sinul poporului nostru, să le dea puterea și tăria sufletească spre o a put^e conduce în direcțiunea croită măreței sale destinațiuni.

Să trăiți Ilustrissime Domnule Episcop la mulți ani spre înflorirea bisericii noastre și neamului nostru românesc!

În decursul vorbirii oratorul adese ori a fost întrerupt prin entusiastele strigări de „să trăescă“ ale miilor de manifestanți, er cuvintele din urmă au fost total înădușite de acelările și uralele celor prezenți la adresa Il. S. Dⁿⁱ Episcop, care a ascultat vorbirea din balconul reședinței încunjurat de membrii Vener. Capitlu.

Răspunsul Episcopului.

După încetarea sgomot^oselor acelări, ce au acoperit frumoasa vorbire a Dⁿⁱ Vălean, corul din Ticvaniul-mare intonează, „mulți ani.“ Apoi întâmpinat de nesfârșite acelări, P. S. Dⁿⁱ Episcop Dr. Radu cu o puternică voce, ce de la înălțimea balconului se răspândește în mod farmecător peste miile de ascultători, răspunde printr'o magistrală cuvîntare, mereu întreruptă de strigările entuziasmului general. Din vorbirea Il. Sale am cules următoarele: „Credința voastră, o Romani, se vestesc în totă lumea. Ast fel a salutat s. Pavel pe cetățenii Romei din vechime și ast fel v^e salut și eu multămitor pe voi, o ai Romei fi în sărbătore. — Sentimentul de recunoștință către Părinți și străbuni pentru gloriose faptele lor, s'a socotit pururea de una dintre cele mai mari datorințe, de una dintre cele mai frumoase podobe pentru fi și urmașii lor. Manifestarea acestui sentiment nobil către memoria Părinților noștri, de la anul 1700 cu atât mai tare ni-se impune nouă celor de acuma, cu cât actul s^{er}vârșit atunci de ei, a fost și a rămas un act epocal, un eveniment măreț și strălucit, un izvor bogat și nesecat de cele mai mari binefaceri pentru biserica română și peste tot, pentru neamul românesc.

După amară pribegire de veacuri în pustul suferințelor și al umilirei, mila Domnului cea din veac și până în veac, mai tare făcându-se atunci peste ai noștri Părinți, îndemnatu-s'au deșii cu cea mai mare în-

suflețire a se reîntorce și a renoi legăturile sacre cu sfința catolică biserică a Romei, pe lângă păstrarea aședemintelor lor orientale, moștenite din vechime. Er prin această fericită reîntorcere, carea tot odată era și reîntorcerea fiului pribeg de atâta timp la sinul dulce al puternicei sale mame, peste capul plecat, umilit și de a vremilor greutate gârbovit al Părinților noștri, s'a v^{er}sat belșugul mângăierii, s'a întins strălucirea demnității de sine și a curajului tărie, puțință s'a dat lor de ași ridica fruntea cu mărire, de a-și dobîndi dreptul de cetățenie între națiunile civilizate, și de a se porni, de a se avînta pe căile culturi și ale progresului apusan.

Sfința Unire, prin care s'au v^{er}sat aceste mângăieri și în desimea întunerecului s'au tăiat și s'au deschis aceste căi luminate, pururea și-a dat silința de a sprijini și promovea pe toate terenle o lucrare atât de bine începută sub auspiciile sale, pentru renașterea și fericirea poporului românesc: er cum că această o va face și în viitor cu aceeași sirguintă și căldură, garanța este nu numai gloriosul s^{eu} trecut de două sute de ani, ci și spiritul adevărului de viață dătător ce planază peste ea.

Când venerăm înse memoria Părinților noștri și sărbătorească manifestare de recunoștință dăm față de ei, când cu atâta pietate și iubire ne dovedim neștrămătata alipire către Scaunul Apostolic al sf. Petru, atunci noi nu mai puțină pietate, recunoștință și omagială supunere nutrim față de Înaltul Tron regesc apostolic al Ungariei, stăpânit de Regii glorioși din Augusta Casă Domnitore de Habsburg, prin a căror grație și protecțiune s'a închiat s. Unire și fără de încetare s'a ajutat și sprijinit întru dezvoltarea sa până la noi, și în deosebi la culme sînt toate aceste ale noastre calde sentimente, față de cea ce de o jumătate de veac cu atâta glorie și mărire stăpânește același Tron preînalt al scumpei noastre patrie, față de Majest. Sa Împ^{er}atul și Regele nostru Apostolic Francisc Iosif I. prin a cărui bunăvoință, grație, favor și clementă restaurându-se Mitropolia greco-catolică română de Alba-Iulia și Făgăraș, s'a întemeiat și această de Dumnezeu, păzită diecesă a Lugosului.

Libere să lăsăm așadar ale noastre piepturi, ca în momentul sărbătorească al S. Uniri, în mod deosebit și într'un singur și nedespărțit glas, din ele să resune cu tărie strigatul recunoșcătorilor fi și supuși. Preafericitul Părintele nostru Papa Leo și Preaînălțatul și Preagrățiosul nostru Rege Apostolic Francisc Iosif I. întru mulți ani să trăiescă!

Și puternica acelare rostită cu energia, cu căldura și cu mișcătoreă pătrundere ce caracterizează pe iubitul Archiereu în cuvîntările sale, se pierde și se confundă întru strigatele și întru aplausele însuflețite ale mulțimei răpite în entuziasmul ce rar se vede și rar se aude. Corul de la biserica catedrală gr. cat. din Lugos, intonează după aceea cu plăcută și admirată măiestrie un cântec, și conductul se pune în mișcare și făcând încunjurarea piațului celui mare, în a cărui mijloc se ridică cu mărire pompoasă catedrală, se oprește în fața ei. Atunci cele trei coruri reunite, urmate de imensa mulțime produc o priveliște așiderea de inimi înălțătoare. Erau fi și cetățenii bisericii catedrale, cari de la mirele iubit al acestora, vin și înaltă înaintea ei prinosul glasurilor lor armonioase Tatălui cereș, pentru darul ce l'a v^{er}sat preste Părinții lor și preste ei, căci s'a îndurat ai readuce la credința cea adevărată, la unitatea bisericii Fiului s^{eu}, la luminata cale a mântuirii de veci.

După ce în chipul acesta a pus strălucită cunună manifestării publice și de cel mai mare succes din presara sărbătorii jubileului S. Uniri, conductul imponent s'a reîntors în curtea școlii, de unde a plecat și apoi în tainica liniște a nopții deja înaintate, s'a împrăștiat, lăsând în urma sa o amintire dintre cele mai plăcute și pe deplin vrednică de măreț sărbătore.

Duminecă 7 Octobere.

În 7 zile a lui Octobere, anul Domnului 1698 s'a dat istorica Carte de mărturie a Părinților noștri, carea formeză unul dintre preludiile cele mai mari ale actului definitiv de la 1700. și carea cu atâta pietate s'a pus în fruntea memorabilei epistole pastorale pentru jubileul s. Uniri, dată de episcopatul Provinciilor noastre mitropolitane. Printr'o fericită coincidență în 7 zile ale lui Octobere se desfășură la catedrala din Lugos sărbătoreșca a aceluiasi jubileu. Ajuns la punctul culminant al acestei sărbătorii, la descrierea celor petrecute în aceea zi mult dorită, zi sfințită, măreț și memorabilă, mai mult ca ori și când neputincioasă îmi v^{er} văd mâna mea întru a descrie cele ce cu ochii le-am văzut, cu urechile le-am auzit și cu inima le-am simțit. Cu greu îmi va succede întru adev^{er} a descrie entuziasmul și însuflețirea, splendorrea și strălucirea acestei zile memorabile, în carea Lugosul a fost martorul unei manifestări „unite“, cum p^ote nu s'a mai văzut, de când lumina adevăratei credințe a strălucit mai frumos ca mândrul s^{or}e în această vechie cetate a Bănatului. În această strălucită și neuitată zi, arăt-au fiil diecesei Lugosului că, de și puțin în aceste părți, să știu însuflețit și dovedit știu a da despre tăria credinței lor și despre neșarmurita iubire față de sfința noastră biserică.

Martor am fost și la sărbătorile din Blaș, și puternice forțe erau emoțiunile mele, pentru cele ce acolo s'au întâmplat, una înse din capul locului trebuie să mărturisesc, sigur fiind că desmințire nu voi primi, și anume aceea, că entuziasmul și însuflețirea de la Lugos, p^ote anume pentru că s'a petrecut la centrul acestei tinere dieceși orașul și situat ca și într'o insulă a s. Uniri, cu nimica, dar absolut cu nimica n'a rămas mai pe jos de entuziasmul de la Blaș, ba încă, după a multor părere, spre a spune tot ce-mi stă la inimă, însuflețirea noastră și mai mare a fost.

Deșteptați des de dimineță prin puternicile salve ale treascurilor cetățenii și străinii, preoți, învățători, domni și țărani, îmbrăcați în haine de sărbătore, se îndreptau spre biserica catedrală împodobită cu frunză verde și frumos decorată pe din lăuntru.

Încă înainte de 8 ore preoții încep a se îmbrăca în odăjdile sacre și mulțimea adunată începe a se înșira ca să m^{er}gă în procesiune să aducă pe Archiereu de la reședința sa la s. Biserica.

La 8 1/4 ore procesiunea pl^{ec}ă. Înainte mergeau băcții ministranți, îmbrăcați în haine frumoase cu ripidile și luminarele; urm^{er}ză praporii, apoi chorurile din Oravița și Ticvaniul-mare cu stindardele lor și cel din Lugos; după choruri aproape 50 docenți și vre o 20 preoți câte doi cu doi; în urmă 2 diaconi cu dicheriu, trichieru și cu cădelnițele, 26 preoți și 4 canonicii îmbrăcați în odăjdii cari de cari mai frumoase și mai strălucitoare. După preoți venia un număr forțe însemnat de credincioși din Lugos și jur.

În sunetul măestros și sărbătorească al clopotelor procesiunea sosesc la reședința episcopescă, unde preoții se uroc în reședință, duc^{er}nd mandia și camilafca, cu cari îmbrăcându-se Archiereul se scoboră și este întâmpinat de corul din Lugos prin cântarea: *Iată preotul mare*, apoi procesiunea se pornesc încet spre biserica catedrală, însoțită de cântările chorurilor din Oravița și Ticvaniu. Stradele, pe unde a trecut procesiunea măestrosă și strălucită erau în desate de un public forțe numeroș. Noi eram veseli și mândri, er străinii, cari nu mai văduseră un asemenea lucru, rămăneau uimiți și admirați priveliștea încântătoare ce o presinta șirul cel lung al preoților îmbrăcați în ornatele cele grave și strălucitoare de diferite colorii.

La 8 3/4 ore procesiunea a intrat în biserică, unde îndată s'a cântat: *Împ^{er}atul ceriurilor*, apoi s'a început s. liturgie, la care pe lângă un public forțe numeros care a a împlut literalmente vasta catedrală au asistat

și căpeteniile autorităților locale anume: parochul rom. cat. Pataki M. cu 2 preoți; vicecomitele Fialka Károly cu cei dintâi funcționari comitatensii; vicecolonelii Dragoș și Fabrițius, maiorul Mărginean și alți vre o 10 oficeri; președintele tribunalului Péczely Fr. cu aproape întreg corpul judecătoresc; primarul orașului Árpád Mársovszky cu magistratul; căpitanul poliției Prohászka ș. a. Cântările liturgice le-au cântat foarte bine alternativ cele trei choruri mai adeseori amintite.

Discursul festiv al Episcopului.

După citirea s. Evanghelii, cei 32 preoți concelebranți, doi cu doi eșă din altar și se posteză în 2 șiruri de la iconostas până departe în naia bisericii. P. S. Domn Episcop în deplin ornat pontifical eșind asemenea din altar, în mâna stângă cu cârja pastorală, urcă treptele tronului episcopesc și după ce aruncă o privire de salutare peste imensa mulțime, de care literalmente e ticsită spațioasa biserică, începe cuvîntarea festivă. Mare ar fi fost mîngăierea mea și pôte și a cetitorilor, dacă mi-ar fi fost cu puțință a procura și a reproduce aci textul întreg al acestei cuvîntări. În lipsa acestuia voi da după memorie o scurtă schiță.

Plecând de la cuvintele sfîrului Paul „Un domn, o credință, un botez“, Prea S. S. constatăză strălucirile, foloșele și binefacerile unirii în toate și peste toate ființele, lucrurile și instituțiile, atât în lumea sensibilă ca și în cea morală, în sînul poporilor, al națiunilor și al familiei, pe cum și în știință și artă, în industria liniștită ca și în mijlocul sgomotului armelor de pe câmpul de război. Unirea este ceea ce în toate și prin toate ne înfățișază icóna pururea la distanță infinită, dar totuși mai apropiată a acelei vecinice unități, prin care cele trei persoane din s. Treime constituie o singură natură dumnezească, un singur Atotpaternic Dumnezeu. Ei bine, se întreabă, cu puțință ar fi oare, ca să lipsescă unirea și unitatea în dumnezească operă a lui Isus Christos, adevă în biserică sa întemeiată anume pentru fericirea și înfrățire neamului omenească? Și ast fel, după ce pe scurt, dar cât să pôte de precis și de lămurit, demustră unitatea bisericească, arată că centrul acestei unități este scaunul s. Petru. — Neamul românesc chiar de la începutul formațiunii sale, a stat în legătura credinței și a supunerii ierarhice către acel scaun preglorios. Greutățile vremurilor înse și apoi uneltirile lui Fotie, Cerularie și ale lui Marcu din Efes, ca și fără de veste, vin și aruncă amărăciunile durerii și desimea întunecului peste biserică românească. Nu va arăta înse întinderea acestor amărăciuni, nu va măsura desimea acestui întunec și nu va înșira nici celelalte calamități, ce cu atîta tărie se năpustiseră din alta parte mai târziu asupra bisericească noastre, pentru că acum este zi de bucurie, ziua luminată în care sîrbătorim renașterea glorioasă a acestei biserice. După o strălucită schiță a foloșelor s. Uniri ast fel înfrățită de ai noștri părinți, apropiindu-se de sfîrșitul predicei, învață clerul și poporul la renoșirea mărturisirei sfîntei credințe, la apărarea drepturilor bisericească noastre, la sprijinirea instituțiilor ei și la celebrarea cu pietate a memoriei părinților noștri. Apoi adresându-se în deosebi către membrii Veneratului Cler, printr'o căldurășă eshortație îi îndemnă pe toți, să stărnescă prin tăria glasului rugăciunilor lor, întru a face violență cerului, ca mila și darul Domnului să vină cu imbelșugare peste fiii bisericească noastre și peste noi toți, ca ast fel prețioșă moștenire primită de la ai noștri părinți, să o putem păzi și cultiva pururea cu deplină sîrguință: și vii este Domnul, că o vom și păzi cu scumpătate întregă și nestirbită, până când o vom lăsa la rîndul nostru, cu cea mai alésă mîngăiere urmașilor noștri spre mai de parte vecinică păzire.

Pe urmă, ca drept cunună a cuvîntării, dă citire epistolei trimise de Pontificele Leon XIII prin mitropolitul nostru Victor întregii biserice greco-catolice române din incidentul acestui strălucit jubileu.

Înfățișarea impunătoare a P. S. Sale, bogăția regulată a gesturilor, limbajul frumos și ales românesc, dicțiunea însuflețită și pătrunzătoare, apoi înălțimea ideilor, urmate în fir neîntrerupt și prin cari toate, de mult a dovedit că știe captiva plăcerea ascultătorilor, au făcut de și cu această mare și solemnă ocaziune P. S. Sa a sêcerat un succes desêvirșit. S'a vedit această, laudă Domnului nu numai din atențiunea adêncă, încordată și nemișcată a numărului public, pe cum și din plăcerea ce se vedea din fețele tuturor, ei și din viuele aclamațiunii, prin cari mai de multe ori a fost întrerupt în decursul cuvîntării.

Incunjurarea Bisericeii.

Terminându-se s. liturgie Archiereul cu preoții concelebranți încep Doxologia cea mare și apoi îndată ies cu toții afară și precedați de cele trei choruri reunite și urmați de imensul public, fac între sunetele clopotelor incunjurarea bisericeii. În dreptul altarului mărșă procesiune se oprește, clopotele tac și Episcopul cetește s. Evangelie de la Matei cap 16. unde Mântuitorul nostru Isus Christos promite stului Petru primatul prin neperitabilele cuvinte: Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi biserică mea etc. Procesiunea se pune de nou în mișcare până ce ajunge înaintea porții principale a bisericeii, unde Episcopul de pe trepte întors spre poporul ce împle piața, cu glas asemenea mare, cetește frumoșă rugăciune din Euhologii: La împăcarea dușmăniei. Ideea de a se incunjura biserică cîntînd doxologia a fost nespuse de bine nimerită, pentru că ast fel s'a dat o nouă privesc dintr'cele mai admirabile carea tot o dată a fost și o nouă elocuență și până la lacrimi mișcatore dovadă despre puterea de viață a s. Uniri în mijlocul Banatului.

Adunarea Reuniunilor învățătorești.

După ce s'a terminat incunjurarea bisericeii și publicul s'a depărtat, tot în biserică s'au ținut cele două Reuniuni învățătorești gr. cat. din ținutul Hatêgului și al Lugoșului adunarea generală comună, convocată din prilejul sfîntului jubileu. Spre scopul acesta prezidenții și notarii Reuniunilor s'au adus la reședința episcopescă de așu chiebat la adunare pe Ill. S. Domnul Episcop, patronul acelorași Reuniuni.

P. S. S. a fost primit cu aclamațiunii, apoi ocupînd prezidiul a fost întimpinat prin frumoșe și calde cuvinte de către On. Ioan Boroș canonic și președinte al Reuniunii din ținutul Lugoșului. P. S. S. Domnul Episcop deschide ședința festivă, arătînd însemnătatea s. Uniri pentru școlele poporale.

Să cetește apoi apostolul general despre starea reuniunilor și se aleg comisiunilor. După acestea Ill. S. Domnul Episcop se depărta, earăși vii aclamat, ér adunarea își continuă lucrările mai departe.

Banchetul.

La 1 oră a fost banchet în sala cea mare a hotelului „Regele Ungariei“ la care au luat parte 150 persoane. Au fost de față Ill. S. Domnul Episcop Dr. D. Radu Ill. S. Petru Pop, vicar general Rss. canonic. B. Densușan și I. Boroș apoi mulți protopopi, asesori consistoriali, preoți, învățători, mireni, domni și țereni și o cunună frumoșă de doșne și domnișore. Dintre persoanele oficiale au luat parte: vicecomitele Fialka, președintele tribunalului Péczely, protonotariul comitatens Issekuez, primarul Varzsovszki și căpitanul de poliție Prohászka etc.

Primul toast a rostit Ill. S. Dr. D. Radu în limba română pentru P. S. S. Pontificele Roman și Ill. Sa Împêratul-Rege Francisc Iosif I.

Au mai toastat apoi Ill. Petru Pop pentru guvern și mai târziu pentru Rss. I. Boroș inspectorul scul-dieceșan și pentru cel de stat. Rss. Ioan Boroș pentru Ill. S. Dl. Episcop și îndată pentru protopopul George Popovici, pentru primarul Varzsovszky. ér acesta, foarte aplaudat, în limba română pentru ôșpeții soșți în Lugoș cu această ocaziune; Dr. Isidor Pop pentru prezidenții celor 2 reuniuni învățătorești.

Protopopul Ulpiei-Traiane a P. Bociat într'un avêntat toast reamintesc gloria străbunilor cari au sădit poporul român în Dacia și de o dată au adus creștinismul din Roma, cu carea prin unire au închiat din nou legăturile de credință și dragoste. Apoi prezintă Ill. Sale Domnului Episcop omagiile credincioșilor din tractul Ulpiei-Traiane (Grădiște) în care se afă atâtea urme a așezării și petrecerii legiunilor române în scumpa țară a Ardealului.

Au mai vorbit apoi: protopopul Porut din Oravița pentru femeia română și parochul din Ghilad G. Muntean pentru țeranul român și cu aceste s'a terminat animatul banchet.

După banchet reuniunile, docenților au continuat ședința ér sara la orele 8 1/2 s'a început:

Concertul.

În măsură foarte însemnată au contribuit la ridicarea splendorei sêrbării jubileare concertul dat de chorurile vocale bărbătesci din Oravița și Tievaniul-mare și de cel micșt din Lugoș, concert a cărui reușită a întrecut toate așteptările.

Sala cea mare a hotelului „Regele Ungariei“, unde a avut loc concertul, încă de pe la orele 8 era plină de lume. Au fost de față pe lângă Ill. S. Dl. Episcop Dr. D. Radu, șefii autorităților administrative și orașenești, mulți inteligenți români și străini din loc și toți ôșpeții, așa în cât mulți nu au încheput în sala concertului ei au stat în cea de alătura.

Singuraticile puncte ale programului pe care l'am publicat și noi în numărul trecut, au fost esecutate de toate trei chorurile cu precisiune și măestrie.

Corul din Oravița, — cel care în 1895 la adunarea „Astră“ din Lugoș a câștigat primul premiu, — sub conducerea bravului învățator Ioan Bogdan, a dovedit și de astă dată, că nu numai s'a manșinat în înălțimea sa, ei și acea că încă a progresat mult.

Voce puternică a baritonistului Alexă Toc în „Mănăstirea Putnă“ de Vorobchievi, a fost admirată de toți, iar tenoristul George Măgurean cu glasul seș melodis, în „Cășile“ de Porumbescu a încoronat succesul acestui cor de țerani, care nouă nea causat nespuse bucurie, iar înaintea străinilor mândrie ne-a făcut. A și fost corul acesta foarte aplaudat, și mai ales după piesa a două, aplausele și ovațiunile pareaș a nu se mai sfîrși, așa în cât corul a trebuit să mai cante încă două piese asemenea foarte aplaudate.

Dl. Bogdan pôte fi mândru cu corul seș iar noi numai bucura ne putem în măsură cea mai mare, că din sinul poporului nostru vedem că se ridică niște talente artistice de o așa mare valoare.

Frumos succes a avut asemenea și corul bărbătesc din Tievaniul mare — care la adunarea „Astre“ din 1893 a câștigat premiul al treilea, — condus de învățătorul Iuliu Bivoă. Mai ales piesa: „Romana“ de B. Iulian, în care s'a distins bassistul Iosif Stoina, a fost cântată foarte bine și a fost îndelung aplaudată, cât a trebuit să se repetască.

Deosebit de mare laudă merită și corul micșt gr. cat. din Lugoș, condus de Dl. învățator Iosif Micleș care deși abia de 10

luni instrueză acest cor, a dat dovadă, că mergând pe calea apucată în scurtă vreme, corul nostru va ajunge la un nivel foarte înalt. În deosebi „Imnul“ (Copii ai patriei iubite) de Musirescu, a plăcut foarte mult și a fost frenetic aplaudat. Fiind corul rechemat a cântat de două ori frumosul cântec: „Tricolorul“.

Meritetele aplause sacrate de tinărul nostru chor, pe când sînt o răsplată, sînt tot o dată și o încurajare pentru cor și conducător, ca să pășescă înainte cu pași rezoluți pe calea perfecțiunii!

Concertul s'a terminat la orele 10^{1/2} prin piesa: Astăzi e ziua de sărbătoare, — esecutată de toate trei chorurile.

După concert a urmat dansul care a ținut în cea mai mare veselie până în zorii.

Venitul rezultat din concert este destinat pentru sporirea fondurilor celor două reuniuni doctentale.

(Va urma.)

Voci de presă.

Foia „Südungarischer Bote“ din 11. Oct. publică următoarele despre serbările acestea:

„Iubileul ducentenar al Unirii, a cărui serbare se începuse în Blaj, s'a serbat în zilele trecute și aci în Lugos în chip de tot solemn. Preoțimea gr. catolică a diecesei de Lugos, toți dignitarii ei mai înalți, învățătorimea ținătoare de confesiunea acasta și un număr foarte mare de credincioși din popor s'a adunat la serbarea acasta, carea a decurs în chip sfînt, strălucit. Începutul serbării l'a făcut sâmbătă sara o serenadă imponentă de torțe și lampione întru onoarea episcopului diecesan Dr. Demetriu Radu, la care au luat parte învățătorimea și reuniunile de cântări din Oravița, Tievani mare și Lugos și o mulțime nenumărată de omeni. După ce conductul se oprise înaintea palatului episcopesc, se arătă pe balconul reședinței sale episcopul Radu, aclamat fiind în chip furtunos de adunare și încunjurat fiind de numeroși dignitari bisericesci, și apoi reuniunile de cântări esecutară mai multe cântări. În pauză avocatul Dr. Aurel Vălean urcă tribuna făcută a nume spre acest scop și îndreptă episcopului o cuvîntare de sălutare avîntată și însuflețită, intreruptă de repetite ori de aprobări furtunose. La acasta a răspuns Ilustritatea Sa cu o cuvîntare bogată de idei și purtată de o elocuență răpitoare, în care a sărbătorit însemnătatea festivității și a unirii cu Roma, și care s'a sfîrșit cu o rugăciune mișcătoare pentru bună starea Regelui și a Papei. Duminecă înainte de amiază s'a ținut serviciu dumnezeesc de mulțămîntă, la care au adus pe episcop toți dignitarii bisericesci și credincioșii, cari petreceu aci. Conductul până la palatul episcopesc și încă și mai mult în apoi la biserică, la care se adause și episcopul în ornat bisericesc deplin și strălucit și încunjurat de preoțimea îmbrăcată asemenea în ornat deplin, înmbia o privescătoare frumoasă și răpitoare, ca și care abia se va mai fi vădut în Lugos. La serviciul dumnezeesc s'a înfățișat în biserică și fruntașii tuturor oficiilor civile și militare din Lugos. Liturgia o a celebrat episcopul Radu însuși cu asistenta tuturor protopopilor celor de față. Cuvîntarea festivă, un cap d'operă de retorică bisericescă, o a rostit asemenea Ilustritatea

Sa. După liturgie a fost recepție mare la episcopul, și la 1 oră s'a ținut în otelul „Regele Ungariei“ banchetul festiv, la care au luat parte și vicecomitele Fialka, președintele tribunalului Pécely și alte multe notabilități civile și militare. Sara au aranjat reuniunile de cântări din Lugos, Oravița și Tievani-mare un concert foarte reușit, care se înșiră între cele mai alese, ce de multă vreme s'a dat în Lugos. Reuniunile concertante au fost încărcate de aplausele publicului foarte numeros. Concertul a fost urmat de o petrecere cu joc, care a ținut publicul până în zorii de zi. Luni înainte de amiază s'a ținut sub presidinul episcopului o ședință plenară a consistoriului, în care au fost pertractate afaceri interne ale diecesei. La amiază a fost prânz la episcopul, la care au fost chemați 40 dignitari bisericesci.

NOUTĂȚI.

Din diecesea de Lugos. Cu prilejul iubileului s. Uniri III. S. Dr. D. Radu în conțelegere cu Vener. Consistor a făcut următoarele promoțiuni și distincțiuni, M. On. Ioan Butean director gimnas. și Ales. Gora directorul internatului povelian de fetițe diu Beiș au fost numiți asesori consistoriali. M. On. Dr. L. Luca adm. protop. în Comloș; N. Boboca adm. protop. în Vermeș și Victor Poruț adm. prot în Oravița, au fost numiți protopopi actuali. Cl. D. Dr. Danil Fireza notar și Dr. Iacob Radu vicanotar consist. M. On. Domni Aurel Lechim paroch în Budiuț, G. Morar paroch în Isgan, I. Dregieș paroch în Cudșir, Const. Pop adm. protop. al Halmagiului paroch în Baia-de-Criș. Cornelii Teaha adm. protop. al Ciacovei și al parochiei Liget, au fost numiți asesori consistoriali actuali, cu distincțiunea de a purta brîu roșu. Mon. Dem. Teaha paroch în Chizdia și Ioachim Crișeu paroch în Zorlențul mare și asesor consist. au fost distinși cu brîu roșu.

Dar preainalt. Măiestatea Sa s'a îndurat a dărui 200 cor. din casseta sa privată pentru edificarea bisericii gr. cat. din Spinî.

Anul școlastic la seminarul teologic s'a început Vineri în 5 crt. cu sta liturgie, împreună cu invocarea Spiritului Sfînt; la liturgia acasta s'a cuminecat toți clericii. Numărul total al alumnilor e de 54. din acestia în an. I. 21. în al II. 14. în al III. 9. și în al IV. 10. Din acestia 8. aparțin diecesei de Lugos.

Constituire. Societatea bisericescă-literară „Alexi-Șincai“ a teologilor gr. cat. din Gherla. s'a constituit pe an. școl. 1900—1. în modul următor: președinte: Iuliu Morar cl. IV., secretar: Ioan Tarța cl. III., v. președinte: George Mesaros cl. IV., bibliotecar: Victor Criste cl. III., casar: Teodor Cherebet cl. III., controlor: Ciril Dumbrava cl. IV., notar: Ioan Fărcaș cl. II., arhivar: Victor Steț cl. II.

Deschiderea anului școlastic în Institutul sublim din Viena. Joi în 4. I. e. după „Veni sancte“ și s. liturgie celebrată în biserică s. Augustin la 10 ore a. m. de Ilustr. Episcop Dr. Mayer, Rectorul Institutului. s'a ținut deschiderea solemnă a anului școlastic. Amintim cumcă în Institutul sublim al s. Augustin din Viena sunt 26 preoți. dintre cari după teritor sunt 8 din Ungaria și 18 din Austria, după rit 7 greci și 19 latini, iar dintre cei 8 din Ungara sunt 2 Români.

Societatea „Tinerimei Române“ din Bucuresci și-a inaugurat cu deosebită solemnitate, sesiunea conferințelor în al XXIV-lea an de existență. Asistența era foarte numerosă. A luat parte și distinsul academician d. B. P. Hasdeu și savantul profesor d. Gr. G. Tocilescu. Cel dintîi a luat cuvîntul d.

N. Dimitrescu, președintele societății, care a arătat activitatea din trecut a societății, și programul ei pentru viitor. D. Gr. G. Tocilescu a ținut apoi o conferință despre „Românismul în Dunărea de Jos.“ Eruditul nostru profesor și istoric a arătat dovezile istorice netăgăduite asupra românismului în Dobrogea. Frontiera românismului nu se oprește la Dunăre, ci în Balcani, și totul ne dovedește acasta. Vorbind de Dobrogea, d. Tocilescu, după ce relevă dovezile unice găsite și cari arată că a fost și este o cetate românească, zice că există un mic popor vecin, care nitînd binefacerile de la Plevna caută să ne încalce, chiar prin asasinat în mijlocul Capitalei. Lor să le răspundem, nu prin tunuri, dacă nu ne provocă prin tunuri, ci prin cultură. Dar dacă vor voi să încalce scumpa noastră Dobrogea, apoi se va mișca Traian, se vor trezi vitejii morți pentru municipiul lor, se va deștepta Ștefan cel Mare vor scote săbiile Mihail-Vitezul și Vodă Carol. Distinsul conferențiar a fost viu aplaudat. Ședința s'a terminat la orele 11.

Ultimele cuvinte ale lui Bismarck. După cum afirmă prof. Oncken, Bismarck fostul cancelar de fier, ar fi rostit următoarele ultime cuvinte: Bunule Dîmne, cred, ajută necredinții mele și primesce-mă în împărăția cerescă.

Expoziția de vite. Harnica reuniune română de agricultură din comit. Sibiu va aranja Duminecă la 4. Nov. n. 1900 în Mercurea a XI expoziție de vite, împărțind premii în suma de 200 cor. Expoziția se va mărgini la vite cornute cu excepția caprelor.

Codificarea căsătoriei moștenitorului de tron. În una din ședințele din urmă. a camerei ungare, ministru președinte Széll a prezentat proiectul de lege despre codificarea declarațiilor ce a făcut-o moștenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand, cu ocaziunea căsătoriei sale. Proiectul a fost dat comisiunii instițiare.

Hier în loc de jelen. În zilele acestea s'a ținut la Turocz-Sz.-Mărtin adunarea de controlă. Unul din rezerviștii honvezii a răspuns la apelul nominal cu „hier“ în loc de „jelen“. Rezervistul a fost pedepsit cu arest de 6 zile.

Șahul Persiei s'a reîntors din călătoria ce a făcut-o prin Sîrbia, Bulgaria și Constantinopol erași în Budapesta, unde de astă dată petrece incognito. Din cauza acasta nu i-s'a făcut primire oficială.

Loteria „Casei naționale“. (Museul național al Românilor din Transilvania). 1 câștig principal în valoare de 10.000 corone; 1 câștig principal în valoare de 3000 corone; 3 câștiguri principale în valoare de câte 1000 cor. etc. etc., la oaltă 219 câștiguri în valoare totală de 25.000 corone. Tragerea la sorți se va face irevocabil la 20 Octobrie 1900 st. n. Un bilet de loterie 1 coronă. Bilete de loterie se pot comanda cu mandat postal la biroul „Asociațiunii“ din Sibiu (Nagyszeben) strada Morii nr. 8. Pentru România: Deposit general la C. Steriu & Comp., Bucuresci, str. Lipsicani 19.

Bancnote defectușe. Banca austro-ungară publică un regulament pentru schimbarea nouelor bancnote de 20 corone ce nu se pot întrebuița. Pentru bancnotele șterse banca dă altele nouă. Dacă bancnota e scrisă ori mînjită, se schimbă pe lângă rebonificare de 10 bani (filieri). Dacă lipsesce vre-un colț al bancnotei se plătesce 20 bani.

Concert. Reuniunea sodailor români din Sibiu invită la Concertul împreunat cu teatru și joc, ce se va aranja Duminecă, în 14 Octobrie n. 1900 în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus“. Se va preda piesa „Rusaliile“ de Vasile Alesandri. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului pentru cumpărarea unei case cu hală de vîndare.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfântului Augustin.

VIII.

(Continuare.)

Dar el nu se prea grăbia și pe când se pregătea de călătorie, tocmai atunci Monica sosi fără de veste. Primind ea scirea despre propusul fiului său se grăbi la Cartagena și hotărîta a-l împedeca cu ori ce preț. Îi sări în grumazi, cuprîndu-l în brațe cu căldură și cu lacrimi în ochii îl conjură să nu se ducă, sau cel puțin se o ducă și pe ea cu sine. Atîta tărie era în rugarea sfintei Monice, în cât Augustin — nesciind cum se scape și pîntr-un alt cum și el de durerea mamei sale, pe care o iubia atît de ferbinte — îi promise, că nu va părăsi Africa. ¹⁾ Numai cît el continua pregătirile în secret și după ce sosi timpul plecării, rîgă pe mamă-sa să-i dea voie a însoți pe un amic de al său, (cu care își plănuse călătoria), pînă la corabie, repetîndu-și promisiunea, că el nu se va duce, ci în dată ce va pleca amicul său, se va întorce. „Am înșelat cu minciună pe mama mea, o atare mamă — esclama Augustin — și tu Dumnezeu meu și acest păcat mi-l'ai iertat.“ ²⁾

Minșind ast fel pe mamă-sa Augustin credea, că ea va rămîne în oraș și îl va lăsa ca să însoțească singur pe amicul său pînă la port. Ea înse nu îl părăsi, ci urmărindu-l pașii, merse cu el pînă la țermurul mării.

Înserase. Marea mișcată de o furtună se liniștise cu încetul, er puterea undelor scădînde se înfrîngea de stîncile țermurului. Vîntul ce sufla din spre mare aruncase tôte bărcile la țermure — er naia, pe care voia să călătorească Augustin și amicul său era ancorată și pîndia numai schimbarea vîntului, ca încordîndu-și vetrelele să părăsească portul.

Într'aceea așteptînd schimbarea vîntului, după cum sperau că va fi, încă de cu sîră Augustin și amicul său se preumblau pe țermure în sus și în jos, încercați fiind amîndoi de această insistență a sfintei femei. Într'aceea timpul trecea; și cea din urmă rază de lumină dispăru. Noptea se întunecase de tot. Fiind că vîntul nu se schimba, Augustin și amicul său începură a spune cu glas înalt, că naia nu pôte pleca în aceea nopte și că trebuie să se întorcă să se odihnescă; mai ales Monica, care era de tot zdrobită de oboselă și emoțiunî. În urma rugărilor lui Augustin, după ce din nou îi promise, că nu va părăsi Africa, Monica într'adevăr se întorose să odihnescă nițel.

La țermur, nu de parte de naia, pe care vîntul nefavorit o reținea, era o capelă dedicată sfîntului Cyprian, rennumitul episcop al Cartagenei. Și astăzi se pot vedea ruinele ei. Sfînta Monica se învoi să se retragă în aceea capelă, de ore ce în neliniștea sa avé mai mare lipsă de rugăciune de cât de somn. Aci petrecu ea noptea între lacrimi și rugăciunî. ³⁾ „Și ce cerea ea de la Tine, o Dumnezeu meu, vîrsînd atîtea lacrimi?“ — Întrebă Augustin.

„Te conjura, Dîmne, ca să nu-mî permiti aceea călătorie. Dar Tu, Dîmne privindu-ne de mai sus și voind să împlinesci adevărul ei dor nu i-ai ascultat rugămintea de atunci, ca prin călătoria mea în Italia, unde aveam să mă întorc la credință, să-i mijlocești tocmai ceea ce era unicul obiect al rugăciunilor ei zilnice.“ ¹⁾

Vîntul în decursul nopții într'adevăr s'a și schimbat; au întins vîntrelele, au ridicat ancorele și Augustin stînd pe partea dinainte a naiei și țintindu-și ochii spre mica capelă, unde se ruga iubită sa mamă — încă înainte de primele raze ale aurorei vîdu dispărînd încetul cu încetul pămîntul patriei sale, țermurii Africe. În zori, când Monica ieșind din capelă află portul deșert, căci naia dispăruse, era mai să nebulă de durere. ²⁾ Ea rătăci în sus și în jos pe țermurul mării și o umplu de tînguirile sale. Își acusa fiul, și se plîngea lui Dumnezeu, că nu i-a ascultat rugămintele. Ar fi vrut să afle vre-o naia ca să-l ajungă pe Augustin, căci fără de ea pôte să piară în cele valuri ale mării, și cugetîndu-se la lumea și mai viforată, în carea avea să între el peste câte va zile nu-și mai putu stăpîni durerea ce o cuprinse.

„Ca tuturor mamelor, zice Augustin — ba și mai mult ei îi plăcea să fim împreună; nu scia ce bucurie îi va căștiga prin absența mea, de aceea plîngea și se văieta cu suspinuri, cîntînd pe cel ce între suspinuri l'a născut.“ ³⁾

Slăbită în urmă și acoperită de șirofe de lacrimi, acuzînd de mil de ori minciunile și cruditatea fiului său — neavînd mijloce ca să-l urmeze pe mare, — „ea se întorce în Thagasta, ca acolo să-și verse rîurile de lacrimi, cu cari își însemna în fie care zi locul unde se ruga pentru mine.“ ⁴⁾

Augustin a ajuns în Roma probabil în luna lui Septembrie, a. 383, în timpul feriilor. Fără îndoie e interesant a scii ce impresiune a făcut asupra lui acest mare oraș. Roma pe atunci tot mai strălucia în pompa sa de demult. Barbarii încă n'o devastaseră, er timpul numai întru atîta schimbare aceste petri și monumente. — Întru cât le-a văpsit cu acea colere de aur și bronz, ce le măresce numai frumșeta. Cu douăzeci de ani mai înainte un tinăr dalmatin, aprôpe semi-barbar — s. Ieronim, — adînc mișcat a petrecut între aceste ziduri, rătăcind fără întrerumpere de la Capitolin pînă la Pantheon, de la Colossen pînă la mausoleul împăratului Adrian; recitînd în for din Cicero și coborîndu-se cu amicii săi în catacombe, unde îi veni pe buze versul lui Virgil:

„Luctus ubique, pavor et plerima mortis imago — Pretutindenia jale și gróză, și-a morții iconă...“

Ore și Augustin a făcut asemenea? Sufletul lui nu era așa de înflăcărat ca al lui Ieronim, dar mai fin, mai delicat și fôrte simțitor. Aceste monumente mărețe de sub cerul albastru al Italiei, — acvaductele, bisericile, palatele, arcurile de triumf, tot atîtea mărturii încă și mai mari ale puterii și măririi omenești; această câmpie plină de ruine și morminte, mărturii încă și mai mari ale deșertățiunii omenești. au trebuit să impresioneze adînc sufletul lui. Și dacă e drept, că cu cât cineva e mai trist, cu atîta mai bucurios petrece pe aceste locuri, unde pămîntul e frămîntat cu cenușa neamului omenești: Augustin a trebuit să simtă aici o plăcere nespuse de mare. Totuși, anul petrecut aici a fost pentru el un an amar. Puțina credință, ce îi mai rămăsese încă dispăru: pîrticea de pîrticea cădu aceea

din sufletul lui, pe cum cad frunzele veste-zite într'o zi de toamnă, spre a fi aruncate de vînt în cîce și în colo... Cu tot pașul ce-l făcea în eterna cetate se desbrăca tot mai mult de credință.

În Roma se încuartașe la un manicheu, la care avea o recomandăție, pentru că deși nu mai credea în adevărul învătăturii lor totuși nu o rupse de tot cu acesta eresie. Ori pentru că a trăit mai intim cu ei, ori pentru că nu și-a descoperit îndoielele înaintea lor, Manicheii au fost mai puțin precauți față cu dînsul și ast fel Augustin a putut vedea lămurit ceea ce în Cartagena presupunea numai: imoralitatea cea mai greșită, cele mai scandalose ôșpețe, o corupțiune, care — destul de curios lucru — creștea gradat cu inițierea mai înaltă în misteriiile lor de credință și cu demnitățile, ce le ocupau. Înse ceea ce i-a deschis lui Augustin ochii pe deplin în această corupțiune, pîrcedea din învătătura cea mai secretă a magistrului și era justificată prin îndrumările cele mai confidentiale ale lui. Sufletu-i onest s'a rezolvat și s'a jurat, că pe venitoriu va rupe tôte relațiunile cu învătăceii lui Manes. ¹⁾

Mare paș fu acesta; și așa se vede că lui nu i-a mai rămas alt ceva, de cât să-și îndrepte ochii cătră biserică catolică, și să-și cêră de acolo adevărul, în deșert căutat airea. Dacă ar fi făcut-o Augustin acesta probabil, că ar fi scurtat mult din dureroasa cale, ce avu să o percurgă pînă ajunsese la adevăr.

Biserică strălucia atunci într'o lumină frumoasă, întreruptă de puțină umbră, atîta cât Dumnezeu și asupra Miresei sale permite în zilele de esil, numai pentru a ne proba pe noi. În viața preoților și a credincioșilor se putea observa ici-colea câte o petă, de care cel fără Dumnezeu se îndatină a ride, cel credincios a plînge. Dar pe lângă umbra aceea, ce splendidă lumină strălucia pe departe!!!

Cel ce ocărnuia barca lui St-Petru, era bărbat sfînt și mare, sfîntul Damas, eră secretarul lui era Ieronim, despre a cărul însufletire și greșeli am amintit mai sus. Înfrînat prin penitență și străformat prin iubirea lui Dumnezeu, el a început a umplea biserică cu strălucirea elocinței sale. Chiar cu un an înainte de călătoria lui Augustin la Roma, Pontificele a fost conchemat acolo un consiliu general, pentru desbaterea unor chestiunî, ce preocupau atunci spiritele. Cu această ocaziune episcopii cei mai renumiți ai creștinătății s'au adunat în Roma: s. Ambrosiu din Milan, s. Epifaniu din Cipru, s. Valerian din Aguilă, Paulin Antiochianul și mulți alți bêtărîni renumiți pentru virtuțile lor. Augustin așa dară ajungînd în Roma, a putut să vadă aceea splendidă dovadă a umilității, a catolicității și a neschimbării bisericii, pe care Dumnezeu numai de 18 ori a dărui-o bisericii sale. ²⁾

Și din alt punct de vedere biserică romană oferi un spectacol și mai bun spre a mișca inima lui Augustin. Virginitatea și caritatea, aceste două surori cari într'una și aceeași zi s'au născut pe muntele Calvariei, continua a percurge lumea tôte ținîndu-se de mână și presărînd rose și crini în urma lor. Chiar în Roma urmașii Scipionilor și a Grachilor, a Camililor, a Marcellilor, deschiseră multime de spitale și chiar tinerele lor fice nobile serviau morboșilor, legîndu-le ranele, sîrîtîndu-le piciorole, silind ast fel lumea ulmită să recunoscă adevărul în iubire.

(Va urma.)

¹⁾ Confess. lib. V. c. VIII.²⁾ Tot acolo.³⁾ Tot acolo.¹⁾ Confess. I. V. c. VIII.²⁾ Tot acolo.³⁾ Tot acolo.⁴⁾ Tot acolo.¹⁾ De moribus Manichaeorum c. XIX. și XX.²⁾ 18. Consiliu universal.

Bibliografie.

A apărut:

„Convorbiri literare“ Nr. 9., anul 34. el următorul sumar: St. O. Iosif: La pândă (poesie). — G. Bogdan-Duică: Inelul lu Ghigheș, act. IV. (trad. din Fr. Hebbel. — C. Giurescu: Câteva cuvinte asupra vechii cronologii românești (studiu). — G. Bogdan-Duică: Despre Gr. Alexandrescu (studiu). — Florian I. Becescu: Mierloiu (poesie). — I. B. Hétrat: Moș Petrea (poesie). — L. Șăinean: Influența orientală asupra limbii și culturii române. — St. Orășan: Frédéric Damé, Histoire de la Roumanie contemporaine (recensiune).

Datinile Românilor de la înmormintări în raport cu ale noastre de Gavril Pop canonic, Blaș 1900. Cărțica aceasta de 23 pag. e un mic studiu comparativ asupra datinelor la înmormintări. Costă 20 fil. și se recomandă mai ales studenților din clasele superioare. O parte din venitul curat, dl autor l'a destinat despărț. Blaș al asociațiunii.

Istoria naturală în usul claselor inferioare ale școlilor medii, după Dr. Sterényi H. tradusă de prof. Vas. Dumbravă și Victor Borlan. Tom. I. pentru cl. I. cu 113 ilustrații. Beiș 1900, pag. 146. costă 2 cor, 40 fil. Materialul e împărțit pe anotimpuri: toamna, iernă și primăvara. Limba e bună, ilustrațiile frumoase, cu toate acestea prețul ne pare prea mare pentru o carte de școlă.

A apărut și se află de vânzare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaș 1899, pag. 180, prețul 2 cor. Ca și de la cele alalte publicații ale sale dl autor destinează și venitul acestei publicații pentru formarea unui fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor. Manualul e destinat pentru facultățile de teologie, dar poate fi de folos și celor cari se ocupă cu studiul sf. Scripturii.

Sfânta și Dumnezeésca

EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvântarea Preasfințitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș
Dr Victor Mihályi de Apsa.

Blaș 1900.

De la sfânta Unire 200.

Prețul unui exemplariu costă crudo: **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cei patru Evangeliști, cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea peleii și a decorațiunilor, cari se vor dori.

Din public. *)

O chestie aplanată.

Onorată Redacțiune! În prețuitul ziar „Tribuna“ Nr. 177 a. c. sub titlul „Voel din public“ notarul Ioan Moldovan din Velț, în desperațiunea sa înșiră câte verzi-uscate despre mine și despre învățător numai spre a se purifica pe sine și spre a ne ponegri pe noi, cari inse toate sînt calumni malițioase cu scopul vedit de a seduce on. public. Nici nu vrea să le înșir toate și cele afirmate de diusul a le aduce la adevărata lor valoare, căci cred, că din aci alăturatul „Proces verbal“ on. public cetitor va ști din ce cauză a comis toate acestea. Mă rog deci a publica această reflexiune dimpreună cu „Procesul verbal“ ca încheiere a discuțiunilor. Velț, în 4 Octobrie n. 1900.

Ioan Muntean

coop. par. gr. cat.

Proces verbal,

luat în afacerea ivită între On. Domn Ioan Muntean, cooperator parochial gr. cat. în Velț și între Spectatul Domn Ioan Moldovan, notar cercual în Velț, în oficiul protopopesc în D.-S.-Mărtin, la 29 Septembrie n. 1900, prezenți fiind subscrișii.

Domnul Ioan Muntean, cooperator parochial gr. cat. în Velț în urma ofensei, ce a primit din partea dlui Ioan Moldovan, notar cercual în Velț, la 31 August 1900 în oficiul protopretorial, a înșinat acuză penală înaintea judecătorei competente, în urma căreia s'a desft termin de pertractare pe ziua de astăzi.

Înainte de a intra la pertractare făcându-se încercări de împăciuire, domnul Ioan Muntean s'a arătat cu generositate aplecat a face pace dându-i-se deplină satisfacțiune.

Dl Ioan Moldovan e gata a da deplină satisfacțiune dlui Ioan Muntean, făcând următorea declarațiune:

*) Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu e responsabilă.

„Eă, Ioan Moldovan, notar cercual în Velț, prin această declar și recunosc că am greșit în contra dlui Ioan Muntean, cooperator parochial gr. cat. în Velț, ce regret din inimă și pentru care fantă a mea imi cer scuse de la dl. Ioan Muntean, promițend pentru viitor fața de diusul o comportare pe deplin corăspundătoare poziției și ființei sale pe deplin onorabilă și mă oblig a da pentru biserica gr. cat. din Velț suma de 100, adecă o sută corone și ca semn extern a regretelor mele, in voit fiind tot o dată ca această declarațiune a mea să se publice fără contra-zicere și pe speșele mele în „Unirea“ din Blaș și în „Tribuna“ din Sibii.

Domnul Ioan Muntean îndemnat de simț creștinesc și dorința de pace primesce declarațiunea de mai sus ca satisfacțiune și fertându-l pe domnul Ioan Moldovan, prin această consideră incidentul ca finit.

După aceste cetindu-se prezentul protocol, s'a primit întru toate și subscriș de cel present.

Dat ca mai sns.

Laurențiu Pascu m. p. adu. protop. gr. cat.; **Simion Căluțiu** m. p., avocat; **Dr. Iuliu Maniu** m. p., adv. archid.; **Vasilu B. Muntescu** m. p., preot; **Ioan Moldovan** m. p., not. cercual; **Ioan Muntean** m. p., cooperator greco-catolic.

Pentru autenția copiei:

D.-S.-Mărtin, la 3 Octobrie 1900.

Laurențiu Pascu
adm. prot. gr. cat.

Posta redacțiunii.

Dr. G. M. Buc. Nu anunțăm de cât cărțile ce ni-se trimit.

Din rotbac. Durere! nu se pôte!

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

CELEBRAT
MAGAZON

DAUERHAFT,
GERUCHLOS

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

DERECHTE

SOFORT
TROCKNEND

Christoph-Lack
fără miros și se
uscă repentin.

GRAUFRÄHIG
FEIN

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Cu veritabilul
Christoph-Lack se pot văpsi (colora) padimentele caselor, fără de a se intrerumpe folosirea acestora, fiind că nu are *mirosul cel neplăcut* cum și uscarea târzie și scortosă, ce o aș văpselile și lacul de olei. A fară de acestea modul întrebuințării lui e de tot simplu, tu cât îl pôte face fie cine. Podelele văpsite se pot șterge cu cârpă udă, fără ca ele să își perdă ceva din lustru. — Se deosebesce:
Christoph-lack colorat, brunet galbiu și mahagon brun, carele ca și văpsela de olei acopere și tot o dată dă și lustru: pentru aceea se pôte folosi la tot felul de podele, vechi și nou. El acopere deplin tot felul de pete, văpsitura anterioară șcl.; și
Christoph-lack curat (necolorat), pentru podele și parchete noue, carele dă singur lustru. Mai ales pentru parchete și podine nou obduse deja cu văpselă de olei. Acesta dă numai lustru, dec nu astupă mustrele de lemn.

1. Colli postal, cam 35 mtr. □ (2 chilii mijlocii) costeză 5'90 cr. v. a.
În toate orașele, unde să află depozite, comandele directe se fac la aceste; probe de colorituri și prospecte gratis și franco. La cumpărări să se bage bine de samă la firmă și la marca fabricei, fiind că fabricatul acesta existent de la 1850, e imitat și falsificat în multe forme și ast fel se aduce în comerț, de o calitate de tot rea și necorăspundătoare scopului.

Franz Christoph
aflătorul și singurul fabricant al Christoph-lackului veritabil.

Depozite în:

Blaș: la Ludovic Schuller
Aiud: „ I. Kindl
Sibii: „ Franz Iohn Söhne.

(7) 15—15